

Digitalisaation edistämisen ohjelman lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmä

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

MITÄ? Tukea viranomaisille asiointipalvelujen kehittämiseen

Digitalisaation edistämisen ohjelman tavoitteena oli digitalisaation ja teknisten mahdollisuuksien hyödyntäminen Suomessa. Yksi osa näiden tavoitteiden saavuttamiseksi oli valtioneuvoston linjaus- ja päätösesitysten laatiminen sekä säädösvalmistelu.

Tätä tehtävää silmällä pitäen asetettiin vuosille 2020–2023 työryhmä, jonka tarkoituksena oli digitalisaation edistämisen ohella tukea asiointipalveluja kehittävien viranomaisten työtä mm. lainsäädännön suhteen. Lisäksi työryhmän toiminnalla edistettiin digipalveluiden ensisijaisuutta ja yhtenäistettiin niiden kehittämistä ja tarjontaa.

Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tehtäviin kuului:

- Varmistaa ja edesauttaa osaltaan Digitalisaation edistämisen ohjelman toimenpiteiden toimeenpanoa selvittämällä hankkeen toteutuksen aikana nousseita juridisia kysymyksiä.
- Valmistella ja muodostaa digitaalista asiointia ja palvelujen kehittämistä ja käyttöä koskevia lainsäädännön soveltamissuosituksia.
- Tunnistaa mahdolliset sääntelyn kehittämistarpeet digitaalisen asiointin edistämiseksi ja tehdä aloitteita sääntelyn kehittämiseksi.
- Seurata ja tukea digitalisaation edistämiseksi säädettyjen lainsäädäntöjen toimeenpanoa ja toteutumista.

MITEN? Tilannekuva, käsikirja, kyselyitä ja koulutuksia

Työryhmä laati ensimmäisen version digilainsäädännön tilannekuvasta syksyllä 2021. Samalla se otti seuraavan vuoden päätavoitteikseen tilannekuvan päivityksen, hyviä käytäntöjä kokoavan käsikirjan laatimisen, digitalisaatiota estävien tai hidastavien lakien tunnistamisen sekä näiden pohjalta kehitetyn digiasioinnin tilaa ja sen edistämiseen tarvittavia toimia koskevan esityksen laatimisen.

Erillisten alatyöryhmien tavoitteena taas oli tunnistaa mahdollisia digitaaliseen asiointiin liittyviä sääntelyn kehittämistarpeita sekä yleis- että erityislainsäädännön osalta. Tähän liittyen eri organisaatioita pyydettiin kertomaan digitaaliseen asiointiin liittyvistä lainsäädäntöhaasteista. Lisäksi niiden edustajien kanssa käytiin syventäviä keskusteluita, joissa pyrittiin selvittämään tarkemmin kyseisten haasteiden syitä ja luonnetta.

Keväällä 2022 työryhmä järjesti myös avoimen kyselyn digiasioinnin haasteiden kartoittamiseksi. Tämän selvitystyön lisäksi työryhmä seurasi digipalvelulain toimeenpanon tilannetta, mitä koskeva kolmas kysely toteutettiin vuodenvaihteessa 2021–2022.

Kyselyn tulosten perusteella järjestettiin syksyllä 2022 koulutussarja digipalvelulain toimeenpanon tueksi yhdessä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa. Toukokuussa 2022 pyydettiin vielä erillisellä kyselyllä tarkennuksia haasteista, mihin on törmätty digipalvelulain toimeenpanossa. Tämä kysely tehtiin koulutusten suunnittelua varten. Koulutuksissa keskityttiin tarkentamaan digipalvelulain velvoitteita ja avaamaan esiin nousseita ongelmakohtia digipalvelulain toimeenpanossa.

- Digilainsäädännön tilannekuvan päivitys.
- Kyselyt digitalisaatioon liittyvistä lainsäädäntöhaasteista.
- Koulutussarja digipalvelulakia koskevien haasteiden ratkaisemiseksi.

KENELLE? Apua sähköisiä asiointipalveluita tarjoaville viranomaisille

Digitalisaation edistämiseen vaikuttavan sääntelyn selvittäminen hyödyttää ennen kaikkea sähköisiä asiointipalveluita kehittäviä viranomaisia, jotka joutuvat huomiomaan sen työssään. Alatyöryhmien kyselyissä ja keskusteluissa pyrittiinkin selvittämään juuri kuntien, elinkeinoelämää harjoittavien sekä viranomaisten palveluiden kehittäjien tilannetta digitalisaation suhteen.

Yhdessä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa toteutettu koulutussarja syksyllä 2022 oli suunnattu etupäässä näille viranomaisille. Koulutuksissa keskityttiin digipalvelulain velvoitteiden tarkentamiseen sekä kyselyissä esiin nousseiden mahdollisten ongelmien käsittelyyn.

HYÖDYT? Tilannekuva ja esimerkkejä digitalisaation edistämiseen

Työryhmän tekemä työ hyödytti palvelukehittäjiä ja viranomaisia antamalla ajankohtaisen tilannekuvan digitalisaation edistymisestä. Se nosti esiin lainsäädännön tulkintaan ja soveltamiseen liittyviä ristiriitoja ja pullonkauloja sekä tarjosi koulutusta niiden ratkaisemiseen. Työ koettiin tarpeelliseksi, ja kohderyhmiltä saatu palaute olikin pääosin kiittävä.

Digilainsäädännön käsikirjaan koottiin sekä hyviä että vältettäviä esimerkkejä, jotka tukevat viranomaisia erilaisten lainsäädäntöön ja

digitaalisuuteen liittyvien tilanteiden tulkinnassa ja soveltamisessa.

Kaiken kaikkiaan työryhmä löysi monia digitalisaatiota hidastavia käytäntöjä ja lakeja. Jatkossa digitalisaation edistäminen tulisikin huomioida lainsäädännössä paremmin, jotta se saataisiin nostettua samalle tasolle kirjallisen toiminnan kanssa. Lopullisena tavoitteena on tehdä digitaalisesta asioinnista ja käytännöistä ensisijaisia, mutta mahdollistaa yhä myös kirjallinen toiminta.

- Ajanmukainen tilannekuva kertoo digitalisaatioon liittyvän lainsäädännön tilanteesta ja siihen liittyvistä haasteista.
- Hyvien ja vältettävien esimerkkien käsikirja helpottaa säädösten tulkintaa ja soveltamista.
- Työryhmän huomiot hyödyttävät lainsäädäntötyötä.

TULOKSET? Työryhmän työ auttaa purkamaan digitalisaation esteitä

Työryhmän toiminnan tuloksena digilainsäädännön tilannekuva saatiin julkaistua ja päivitettyä ja koottiin lainsäädännön parissa työskenteleville organisaatioille käsikirja hyvistä ja vältettävistä esimerkeistä. Kyselyiden avulla selvitettiin eri viranomaisten näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntö hidastaa digitalisaatiota ja millaisiin esteisiin nämä ovat työssään törmänneet. Tämän pohjalta järjestettiin koulutussarja, jossa käsiteltiin digipalvelulain toimeenpanoa eri viranomaisten näkökulmasta.

Työryhmän loppuraportti tarjoaa huomioita ja toimenpide-ehdotuksia mm. lainvalmistelun kehittämiseen sekä nykylainsäädännön

soveltamiseen ja arviointiin. Niiden tarkoitus on tukea virastojen, laitosten ja kuntien työtä niin lainsäädäntökokonaisuuden hahmottamisessa, digiasointiin vaikuttavan lainsäädännön tunnistamisessa kuin digitaalisten palvelujen järjestämisessä.

Lisäksi työryhmän tuotokset auttavat yleislainsäädännön ja erityislainsäädännön välisten tulkinta-asteiden selvittämisessä ja digikompassin avaintulosten saavuttamisessa säädösteitse, eli poistamaan turhaa asiointitarvetta ja nostamalla digipalvelut oletusarvoisesti ensisijaiseksi asiointitavaksi.

- Digilainsäädännön tilannekuva
- Toimeenpanokysely digipalvelulaista
- Koulutussarja digipalvelulain toimeenpanosta
- Digilainsäädännön soveltamisen käsikirja
- Loppuraportti "Digitalisaation säädöstilanne ja ehdotukset sen edistämiseksi" toimenpiteistä ja huomioista seuraavilla aihealueilla:
  - Lainvalmistelun kehittämistarpeet
  - Nykylainsäädännön soveltamisen tukeminen
  - Nykylainsäädännön arviointitarpeet